

hic dicit primo herba fructificat in lege nature. postmodum spicas in lege moysi. postea plenum fructum in euangelio. sic est lex noua in veteri. sicut fructus in spica. Ad. i. q. d. omnia que creata sunt traduntur in nouo testamento explicite et aperte traduntur credenda in veteri testamento si implicite sunt figura. et sunt huiusmodi quantum ad credenda lex noua dicitur in veteri. Ad. ii. q. d. omnia que precepta noue legis dicitur esse maiora quam precepta veteris legis quantum ad explicitam manifestationem si non quantum ad ipsam substantiam preceptorum noui testamenti. quia omnia continentur in veteri testamento. unde augustinus dicitur in faulhu. quod pene omnia que monuit vel precepit dominus ubi adiuuebat. ego autem dico vobis inueniuntur in illis veteribus legis libris. si quod non intelligebatur hominibus nisi per penam coram deo. apud dominum omnes iniqui moti ad nocendum fratri in homicidio non reputantur. et quantum ad hominum manifestationes precepta noue legis dicitur maiora preceptis veteris legis. nichil autem prohibet in maius in minoribus dicitur. sic arbor conuenitur in semine. Ad. iii. q. d. illud quod implicite datum est oportet explicari. et ideo post veterem legem lata etiam oportuit nouam legem dari.

Ad. iii. sic procedit. videtur quod lex noua sit grauior quam lex vetus. math. v. qui soluerit unum de mandatis huius minimis. dicitur erubescere. mandata moysi in actu facilia sunt. non occides. non adulterabis. mandata autem christi. in non inualcaris non concupisces in actu difficilia sunt. sic lex noua est grauior quam vetus. Sed facilius est terrena prosperitate uti quam tribulaciones perire. si in veteri testamento obseruaueris veteris legis dilectio obseruaueris reparabis. ut patet de. x. v. obseruaueris autem noue legis consequitur multiplex aduersitas. per de. ii. ad corinthios. vj. exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia. in tribulationibus. in necessitatibus. in angustiis. et sic lex noua est grauior quam lex vetus. Sed quod se habet ad alteram ex additione videtur esse difficilior. si lex noua se habet ex additione ad veterem. si lex vetus prohibuit prius lex noua etiam inuenit. lex vetus prohibuit de facili ut oris sine libello repudiet. lex autem noua diffacilius prohibuit ut patet math. v. si in expohicoz aug. sic lex noua est grauior quam vetus. Sed contra est quod de math. xj. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis quod exponens hilarius dicit. legis difficultatibus laborantes et peccatis seculi oneratos ad se aduocat. et postmodum de iugo euangelij sic dicit. Iugum meum suauis est. et onus meum leue. sic lex noua est leuior quam vetus. Respondeo. dominus quod circa opera dicitur de quibus precepta legis dantur. duplex difficultas attenditur. vna quidem ex parte exteriorum operum que ex seipsis habent quandam difficultatem et grauitatem. et quantum ad hoc lex vetus est multo grauior quam lex noua. quia ad plures actus exteriores obligabat lex vetus in multiplicibus ceremonijs quam lex noua. que precepta legis nature paucissima superaddit in doctrina christi et apostolorum. licet aliqua sint postmodum superaddita ex institutione sanctorum patrum in quibus etiam augustinus dicit esse mo-

rationem attendendam ne superfluo fidelium onerata reddatur. dicit enim ad inquisitiones ianuarij de quibusdam quod ipsa religionis nostra quam in manifestis et paucissimis celebrationum sacramentis dei misericordia voluit esse libera. fuitque promittit oneribus a deo ut tolerabilior sit aditus uide eorum quod legibus sacramentis non humanis supercomibus subiciuntur. Alia autem difficultas est circa opera dicitur in interioribus actibus. puta quod aliquis opus dicitur exerceat prompse et delectabiliter. et circa hoc difficultas est dicitur. si enim non habent dicitur est valde difficile. si per dicitur redditur facile. et quantum ad hoc precepta noue legis sunt grauiora preceptis veteris legis. quia in noua lege prohibetur interioris motus animi que expressit in veteri lege non prohibebatur in omnibus. et si in aliquibus prohibetur in quibus tamen prohibetis pena non apponitur. si autem est difficultas non habet dicitur. sic etiam plus dicit in. ii. eth. quod operari ea que iustus operatur facile est. si operari ea eo modo quo iustus operatur. si delectabiliter et prompse est difficile non habent iusticia. et sic etiam de. i. io. v. quod mandata eius grauiora non sunt. quod exponens augustinus dicitur quod non sunt grauiora amantibus. si non amantibus sunt grauiora. Ad. i. q. d. quod auctoritas illa expressit loquitur de difficultate noue legis. quantum ad expressam prohibitionem interioris motuum. Ad. ii. q. d. quod aduersitates quas patitur obseruatores noue legis non sunt ab ipsa lege impositae. si tamen propter amorem in qua ipsa lex consistit facilius toleratur. quia sic augustinus dicit in li. de uerbis domini. omnia leuia et inmania facilia et prope nulla efficiunt amorem.

Ad. iii. q. d. quod ille additiones ad precepta veteris legis ad hoc ordinantur ut facilius impleantur quod vetus lex mandabat sic augustinus dicit. et ideo per hoc non ostenditur quod lex noua sit grauior. sed magis quod sit facilior.

Sicut dicitur dicitur est de huiusmodi quantum ad nouam. Et circa hoc queritur quantum ad. Primo verum lex noua debeat aliqua opera exteriora precepta vel prohibere. Secundo verum sufficere se habeat in exterioribus actibus precipiendis vel prohibendis. Tercio verum dicitur instituat homines quantum ad actus exteriores. Quarto verum dicitur supra addat.

Ad. i. sic procedit. videtur quod contra precepta noua lex nullos exteriores actus debeat precepta vel prohibere. lex enim noua est euangelij regni. si illud math. xxiii. predicabitur hoc euangelij regni in universo orbe. si regnum dei non consistit in exterioribus actibus si solum in interioribus. si illud li. c. de vii. regnum dei intra uos est. et ro. xiiii. non est regnum dei extra et potius. si iusticia et pax et gaudium in spiritu sancto. sic lex noua non debet precepta vel prohibere aliquos exteriores actus. Sed lex noua est lex spiritus ut de ro. viii. si ubi spiritus domini ubi libertas. ut habetur. ii. ad corinthios. ii. Non autem est libertas ubi homo obligatur ad aliqua exteriora corporalia facienda vel vitanda. sic lex noua non dicitur aliqua precepta vel prohibiciones exteriores precepta. Sed omnes exteriores actus pertinent dicitur ad manum. sic interiores actus pertinent ad animam. si habentur dicitur